Red de Wieringermeer

reddewmeer@gmail.com

Wieringermeer, 12 december 2021

Open brief: Zijn nieuwe hyperscale datacenters nuttig en noodzakelijk?

Aan de woordvoerders datacenters
van de fracties in provinciale Staten van Noord-Holland

Betreft: Maatschappelijke consequenties van voortgaande vestiging van hyperscale datacenters in het open polderlandschap in Nederland

Geachte woordvoerder,
Bij deze willen wij van de stichting Red de Wieringermeer [1] uw aandacht vragen voor een aantal cruciale misverstanden, die tot nu toe een sterk eigen leven leiden in de huidige discussie over de vestiging van hyperscale datacenters in het weidse open agrarisch polderlandschap in onze provincie.

Wij schrijven u deze hartenkreet, vanuit 1,5 jaar ervaring met aangedragen argumenten vóór de vestiging van in totaal 7 hyperscale datacenters van bij elkaar 235 ha in de Wieringermeer, dat onderdeel vormt van de op Rijksniveau aangewezen Nationaal Agrarische Hoofdstructuur.

Toelichting/achtergrond
In de Wieringermeer zijn we sinds 2015 geconfronteerd met een lobby vanuit het ministerie van Economische Zaken, in samenwerking met de gedeputeerde(n) van Economische Zaken van de provincie Noord-Holland, een projectontwikkelaar van het bedrijventerrein Agriport en de wethouder Economische Zaken van onze gemeente Hollands Kroon. Deze zijn toen afgereisd zijn naar Microsoft om te lobbyen dat deze techgigant zich in Nederland, met name in de Wieringermeer, zou vestigen [2]. Deze lobby heeft in elk geval in onze regio resultaat opgeleverd. Er zijn inmiddels 2 hyperscale datacenters in de Wieringermeer gevestigd (Microsoft en Google), waarnaast plannen voor nog 5 hyperscale datacenters, waaronder nog 2 van Microsoft. Bij elkaar in totaal 235 ha datacenters.

Wij betwisten niet dat datacenters wereldwijd nodig zijn, maar willen u wijzen op enkele belangrijk negatieve effecten van in bovengenoemde lobby gebruikte argumenten:

1. **Vestiging van nieuwe hyperscale datacenters is nodig voor de nationale economie.**

   Volgens een aan de minister van Economische Zaken op 28 juni 2021 uitgebracht advies van Buck International Consultants, is 35 - 40% van de huidige capaciteit aan datacenters, die in Nederland aanwezig is, voldoende om in de nationale behoefte aan databeheer, -opslag en -verwerking te voldoen.

[1] Stichting Red de Wieringermeer stelt zich ten doel het weidse open cultuurlandschap en de omgevingskwaliteit in de 1e Zuiderzeepolder, de Wieringermeer, te beschermen.
[2] Gebroken beloftes: hoe de Wieringermeerpolder dichtslibde met windturbines en datacentra, NRC 5 juni 2020

Dit beeld wordt in onze regio bevestigd, doordat de huidige vestiging van Microsoft in de Wieringermeer, ***uitsluitend gebruikt wordt voor opslag en verwerking van data uit Afrika, Azië en andere EU-landen.*** (Bron: Website Microsoft)

Dit betekent dat er **nu al meer dan voldoende capaciteit is** om de Nederlandse economie goed te laten functioneren. Uitbreiding van het aantal hyperscale datacenters in Nederland achten wij daarom dan ook niet langer verdedigbaar.

Conclusie
Vestiging van nieuwe hyperscale datacenters in Noord-Holland is voor de nationale economie níet noodzakelijk en daardoor niet langer verdedigbaar.
Dit betekent dat vestiging volgens de nationale regels voor de ruimtelijke ordening niet is toegestaan, omdat onderbouwing voor deze 'nieuwe verstedelijking' volgens Rijksregelgeving in de 'Ladder duurzame verstedelijking' ontbreekt.

2. Vestiging van hyperscale datacenters levert veel nieuwe werkgelegenheid op.

Uit cijfers over de daadwerkelijke bijdrage aan de werkgelegenheid blijkt dat hyperscale datacenters gemiddeld ca 5,5 fulltime eenheid aan arbeidsplaatsen per ha met zich meebrengen, terwijl de bijdrage aan de werkgelegenheid door bedrijven op bedrijventerreinen gemiddeld op 7,5 fte ligt. (Telegraaf, maart 2021). *Deze bijdrage komt daar voor de huidige vestiging van Google in de Wieringermeer met 165 fte op 28 ha grotendeels mee overeen.*
Dit betekent dat nieuwe hyperscale datacenters gemiddeld een **25% lagere bijdrage aan de werkgelegenheid** opleveren, dan andere bedrijventerreinen.

Daarnaast blijkt dat een aanzienlijk deel van deze nieuwe werkgelegenheid betrekking heeft op beveiliging. ICT-banen zijn er zeer beperkt, omdat de servers (waaruit de datacenters bestaan) alleen maar dienen voor opslag en verwerking.

Conclusie
Hyperscale datacenters leveren een 25% lagere bijdrage aan de werkgelegenheid dan het gemiddelde van alle bedrijven in Nederland.
Hyperscale datacenters leveren nauwelijks hoogwaardige ICT-werkgelegenheid op.

3. Hyperdatacenters zijn duurzaam, door gebruik van groene stroom

De datacenters in Nederland hebben als doelstelling om in 2025 alleen maar groene stroom te gebruiken. Dit wordt nu al voor 80% toegepast. (Dutch Datacenter Association. Annual report 2020). Hiermee pretenderen de datacenters dat zij 'duurzaam' produceren.

De aanvoer van groene stroom door datacenters vindt in de praktijk plaats door grootschalig inkoop van windenergie van wind- en zonneparken. Deze grootschalige opkoop vergroot de druk op andere sectoren, die duurzame energie ook willen - of op korte termijn moeten - benutten om hun klimaatdoelen te halen.

Daarnaast maken de hyperscale datacenters gebruik van duurzame energie, waarvan de kosten voor aanleg en transport grotendeels zijn opgebracht door consumenten en

het midden en kleinbedrijf. Díe hebben namelijk het leeuwendeel van de bijdrage voor investeringen daarin opgehoest, bij de opslag op hun energierekening. Maar zij profiteren daar nu niet van. De datacenters gaan er met deze bijdrage vandoor.

Hyperscale datacenters maken nu handig gebruik van het feit dat zij een nieuwe grootschalige speler op de markt zijn en duurzame energie met tienjarige contracten in één keer voor zich zelf veilig kunnen stellen. Zonder daar in het verleden financieel een bijdrage aan geleverd te hebben. Integendeel bij elkaar genomen strijken zij € 3 miljard subsidie voor duurzame energie op.

Bovendien blijken hyperscale datacenters 90% korting te krijgen hun rekening voor het transport van de enorme hoeveelheden energie. (NRC 4-12-21). Dit is vanuit democratisch oogpunt niet uit te leggen. Hier schiet landelijke wetgeving om dit misbruik van gemeenschapsgeld te voorkomen, ernstig te kort.

Tot slot brengt vestiging van hyperscale datacenters een enorme nieuwe energiebehoefte met zich mee, waar vermindering (preventie) van de energiebehoefte gewenst is. (Alleen al de vestiging van Meta in Zeewolde betekent een toename van de energievraag ter grootte van een stad als Amsterdam. (NRC, 4-12-2021)). Die energie moet niet alleen worden aangevoerd, maar ook ergens blijven. (Wet van behoud van energie). Welnu, de energie van datacenters wordt uitsluitend gebruikt om de servers met data te laten draaien. Daarbij wordt vrijwel alle energie omgezet in het warmer worden van de servers, die daarom permanent gekoeld dienen te worden met koelwater en/of buitenlucht.

Vrijwel alle duurzame energie (***meerdere Petajoules energie per jaar per hyperscale datacenter***) worden na koeling als overtollige restwarmte geloosd in de atmosfeer.

Dat betekent een enorme verspilling van warmte, die in een warmtenet benut had kunnen worden, als het betreffende datacenter nabij een grote stad was gesitueerd. Verder betekent de lozing van deze enorme hoeveelheden energie naar de lucht een directe bijdrage aan de opwarming van het klimaat. Niet eens via de omweg van bijdrage aan de CO2-emissie, maar rechtstreeks.
Landelijke en provinciale wet- en regelgeving ter voorkoming van dergelijke gigalozingen, die de opwarming van de aarde alleen maar vergroten, schiet hier schromelijk te kort.

Conclusie

De opkoop van grote hoeveelheden duurzame energie door hyperscale datacenters werkt frustrerend voor andere sectoren en de particuliere consument.
Enerzijds omdat zij daarvoor betaald hebben en de datacenters niet of nauwelijks.
Anderzijds kunnen deze sectoren daardoor hun eigen - ook op korte termijn noodzakelijk te behalen - duurzame doelen niet verwezenlijken. (De duurzame stroom is maar één keer te vergeven).

Vrijwel alle door hyperscale datacenters grootschalig opgekochte duurzame energie wordt verspild door lozing (als restwarmte) naar de lucht.
Deze lozing draagt zo direct bij aan opwarming van de atmosfeer en frustreert daarmee het behalen van de klimaatdoelen.

Nu gaan we in op enkele belangrijke effecten van vestiging van hyperscale datacenters in het open polderlandschap en we sluiten af met een beschouwing over de wijze waarop besluitvorming daarover tot stand komt.

4. **Vestiging in het open agrarisch cultuurlandschap.**
   De omvang van enorme blokkendozen van dataservers, met schoorstenen tot 40 m hoog (Google Agriport) van minimaal 0,5 kilometer breed tot 1 (Google Agriport) à 3,5 km (Meta Zeewolde) lang, vormen een inbreuk op het bestaande weidse open agrarisch cultuurlandschap in de gebieden, waar momenteel hyperscale datacenters van deze omvang gepland worden. Met name de van grote afstand zichtbare compacte bebouwing en de nergens in de wijde omgeving voorkomende bouwhoogte (tot 40 m) verstoren het karakter van de open landschappen waarin deze liggen aanzienlijk. Hetzelfde geldt voor de lichtemissie van de bewakingslampen.

   Daarnaast wordt duidelijk dat voor de aanvoer van elektriciteit er niet volstaan kan worden met transport via een eenvoudig netwerk. Zo is er voor aanvoer na 2030 naar Middenmeer een extra hoogspanningsnet vanuit het Noordzeekanaalgebied, dwars door het door ieder gewaardeerde waardevolle cultuurlandschap van Noord-Holland en West-Friesland gepland.
   Dit betreft een 380 kiloVolt-leiding, die het gehele landschap van de provincie boven Amsterdam negatief zal beïnvloeden. Dit terwijl de overheden en de recreatiesector de laatste jaren volop geld hebben geïnvesteerd in het langjarig toeristisch vermarkten van het (eens zo) aantrekkelijk open landschap “Holland Boven Amsterdam”.

   Vestiging van hyperscale datacenters met actieve medewerking van het provinciaal bestuur staat haaks op dit beleid.

   Conclusie
   Vestiging van hyperscale datacenters veranderen het weidse open agrarisch cultuurlandschap ingrijpend door hun eenvormige en beeldoverheersende omvang, vergelijkbaar aan de zorgen van de Provinciaal Ruimtelijk Adviseur over verdozing van het landschap door distributiecentra.

   De voor deze bedrijven benodigde bovengrondse hoogspanningsleidingen over grote afstand, leidt tot ernstige aantasting van het economisch waardevolle karakter van deze veelal historische landschappen in de wijde omgeving.

Slotbeschouwing
Al met al constateren wij dat de (veelal eenzijdig economische) voordelen, als die er al zijn, maatschappelijk gezien lang niet op wegen tegen de nadelige en irreversibele effecten. Die komen met name op de langere termijn tot uiting, maar hebben daarmee vaak een veel grotere impact dan de beoogde (economische) voordelen op korte termijn. Waar is het rentmeesterschap?

Wij maken ons grote zorgen over het democratisch gat rondom besluitvorming over vestiging van de hyperscale datacenters door 3 bedrijven die tot de grootste techbedrijven in de wereld behoren. Alle drie hebben zich bij de voorbereiding van hun vestiging in ons land jarenlang verborgen achter schuilnamen, om niet bekend te worden.

Verder hebben zich op alle voorgenomen locaties schimmige, voor het publiek niet verifieerbare onderhandelingen over het verkrijgen van gronden en of vergunningen [3] voor die vestiging voorgedaan.

Tot slot is er in al deze gebieden grote kritiek vanuit de lokale bevolking tegen deze grootschalige ontwikkelingen ontstaan. Niet in de laatste plaats door de schimmige wijze waarop deze plannen ontwikkeld zijn en door de manier waarop de besluitvorming daarover plaats vindt. Gemeenteraden (vrijwillige burgers) moeten binnen enkele weken nadat de plannen openbaar gemaakt zijn besluiten nemen over plannen, waarvan het effect veelal niet te overzien is. Ook zijn deze plannen door adviesbureaus dichtgetimmerd onderbouwd met marginaal aandacht voor effecten op de langere termijn en voor de wijde omgeving.

Verzoek
Wij vragen u dan ook of u er bij uw college op aan wilt dringen om op zo kort mogelijke termijn een moratorium in te stellen op voortzetting van alle (ruimtelijke) procedures voor de vestiging/vergunning van hyperscale datacenters in open agrarische gebieden in Noord-Holland en over deze grootschalige en ingrijpende lange termijn beslissingen landelijk regie te voeren.

Namens de Stichting Red de Wieringermeer
J.G. Meijles, voorzitter.
Nobelstraat 64
1732 LR Lutjewinkel

Het windmolenpark Wieringermeer t.b.v. de datacenters, met veiligheidsverlichting.

[3] Nieuwe datacenters? Het papierwerk komt later wel, NRC 24 november 2020

28 ha van Google midden in het open landschap van de Wieringermeer.

Datacentra van Microsoften Google in de Wieringermeerpolder.